

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Consideratio status damnatorum, quod actiones ipsorum inprimis malas, concernit

Fecht, Johann

Durlaci, 1680

LIX.

[urn:nbn:de:bsz:31-122744](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-122744)

puli & ignis hostes tuos devoret. Unde vellent omnes bonos esse damnatos.
 LIX. Decimum & Nonum argumentum suppliciorum infer-
 nalium interminabilis æternitas suppeditat. Gravis certè & quæ
 multorum ingenia fatigavit, quæstio est: an conveniat Divinæ
 justitiæ ac misericordiæ, peccata temporalia æternis pœnis affli-
 gi? Et dubitandi ratio à meriti naturâ desumitur, ad quod inter
 cœtera hoc etiam requiritur, ut proportio sit inter opus & illud,
 quod operi redditur. At verò inter pœnam peccati & inter cul-
 pam, tanquam pœnæ meritum, haud ulla apparet aut ostendi pot-
 est proportio, cum opus malum seu contumacia finita sit duratio-
 ne, cum citò prætereat, & finita intensioe, cum à causâ finitâ pro-
 ficiscatur. Thomas Pr. Sec. Q. LXXXVII. Art. III. objectionem
 hanc ita format: *Videtur, quod nullum peccatum inducat reatum æternæ
 pœnæ. Pœna enim justa adequatur culpæ; justitia enim equalitas est: un-
 de dicitur Es. XXVII. In mensurâ contra mensuram, cum adjecta fuerit, ju-
 dicabit eam. Sed peccatum est temporale. Ergo non inducit reatum pœnæ
 æternæ.* Simon Episcopus, Arminianorum quondam in Belgio
 celebris Doctor, Responsione ad Quæst. LXII. duplicem addit ra-
 tionem: *Primo, quod peccatum aliud alio gravius sit & malitia intra ean-
 dem speciem, alia major, alia minor. Datur enim inæqualitas peccatorum,
 non tantum ex objecti ratione, sed etiam ex malitiâ aversionis seu contemptus.
 Secundo, quia voluptas, quam peccator ex peccato percipit brevis est & sæpè
 momentanea fermè, cui dolor æternus & infinitus proportionari nequit.* Non
 possum, quin adjungam hunc scrupulum, oratoriâ facundiâ à M.
 Georgio Albrechto, Conc. XXXIV. de Pœn. Inf. ex cogitationi-
 bus hominis Christiani expressum: *Ein Mensch, der nur ein mensch-
 lich Herz hat / (will nicht sagen ein Christ) solts doch keinem Hundt gön-
 nen / wann er ewig müste geschlagen und geplagt werden: Wie solts
 dann etnem nicht durch Mord und Veintringen / wann er höret / daß so
 viel tausend Seelen / die von Christo so theuer mit seinem rosinfarben Blut
 erlöset worden / ewiglich müssen gepeiniget werden! Kan mans auch ei-
 nem Christenherzen verarzen / wann ihme ein so liebreicher Gedanc auff-
 steigt: Ach warumb thurs doch Gott? Wolt er ie seine Gerechtigkeit an
 ihnen erzeigen / so könt er ihnen ein schreckliches unaussprechliches Zähl
 nach viel tausend million Jahren stecken / daß sie hernach erlöset würden!
 Er solte dennoch seiner Darmherzigkeit an ihnen nicht so gar vergessen /*
 bevor

besorab/ weil der heilige David ihn so hoch rühmet / daß seine Güte währet ewiglich; wid. rholers auch im 136. Psalm sieben und zwanzig mahl auff einander: Seine Güte währet ewiglich. Ey/ warumb erzeiget er dann dieselbe nicht auch an den Verdammten? Schrecklich ist es zu hören/wann etwa ein Mensch die ganze Zeit seines lebens fromb und gottselig gewesen/ungefähr stürzet ihn der Teuffel in ein grausam Laster / darinn er sein leben beschleußt und abbrucht: solte er dann umb einer so kurzen Zeit willen ewiglich verlohren seyn? Als: Judas ist anfangs ein frommer Mann gewesen/von Christo selbst zum Apostolat beruffen / hat auch im Jüdischen Land geprediget / und ohne Zweifel viel Seelen bekehret und zu dem ewigen Leben gebracht. Was geschicht? Zur Zeit des Leidens Christi reitet ihn der Geißeuffel / daß er seinen eigenen Herren und Meister verrath und auff die Fleischbanck liefert / bringet ihn auch mit seiner Versuchung so weit / daß er sich selbst erhenckt und verzweifelt. Umb dieser kurzen Zeit und dieses schnöden Geldes willen / dessen er doch nicht genossen / sol er jeso ewiglich verdammt und verlohren seyn! Eben/wie Gott von den Gerechten sagt: Wann einer böses thut / so sol aller seiner Frommigkeit nicht gedacht werden / sondern er sol sterben in seiner Bosheit / die er thut. Ezech. XXXIII. 13. Und das begibt sich viel und offft / daß etwa ein frommer Mensch plötzlich in ein grosses Laster / Trunkenheit / Ehebruch / Todschlag / oder andere gestürzet wird / bleibt auch darinnen liegen und erstirbt: Da sol er gleich umb einer so geringen Zeit / umb eines so schlechten Wollusts willen / ewig verdammt und verlohren seyn! Wil jeso nicht sagen von den Straffen selbst / ob dieselbe eben so scharff müssen und ob sie nicht umb etwas können gemildert seyn: sie seyen reche und gerecht / die Verdammte habens wol verdient; ach wann sie nur nicht ewig wäreten? Ich wil sehen/wann Gott einem Gottlosen Menschen sein Leben fristere auff hundert Jahr / und rechne hernach mit ihm also ab/daß er ihm für eine viertel Stund seines Lebens tausend Jahr zur Straff gebe/so wärs ja grausam/aber doch erleidenlich / weil er die Hoffnung hätte/er möchte einmahl erlediget werden. Wer rechnen kan/der rechne es auß; Ein Jahr hat acht tau'end / sieben hundert und sechzig stunden/ eine jede stund vier viertel / ein jedes viertel bringet in der Hölle tausend Jahr/wiewiel macht das in hundert Jahren? Ich meine / daß hieß ja büßt genug und wäre doch an Gott / als eine grosse Barmherzigkeit zu rühmen/wann sie nach so viel tausend mahl tausend Jahren könn

ten crediderit werden! Was ist hievon zu halten? Sed verò quicquid horum sit, æternas fore damnatorum pœnas, contra Origenem, aliosque, secus statuentes, indubitatae fidei est. Vocantur enim ignis æternus. Matth. XIX. 8. supplicium æternum. Matth. XXV. 46. mors æterna. Joh. IIX. 21. interitus æternus. II. Theff. I. 9. vincula æterna. Ep. Jud. v. 6. vermis æternus, non moriens. Es. LXVI. 24. Neque quisquam hodie facile est, qui dubitet. Isidorus Clarius, Tom. I. Orat. XII. Extr. Si mille annorum ultio intentaretur, deberent sanè omnes exhorrescere. Nam qui in hac vitâ aliquot horarum spatium acerbius torquentur, miserrimi existimantur. At verò mille annis ignibus excruciantur, quanto est acerbius? Multò autem magis, si decem aut centum millibus annorum hæc pœna esset duratura. Quod tamen spatium brevissimum videretur & tanquam momentū, si dictum prius esset, tot annorum millibus esse in igne commorandum, quot arene minutula grana in hoc templo concluderentur. Rursus hoc etiam tantum spatium, (que enim secula arenam illam exhaurirent, si millesimo quoque anno dumtaxat granulum unum auferretur?) pro nihilo putaretur, si in hanc pœnam ea commutaretur, quâ cogentur in ignem dampnati tot annorum millibus in eo esse, quantus arene numerus toto hoc, quod inter cælum & terram interjacet spatium, comprehendere possit. Et tamen contemplatione æternitatis, (heu horrendam rerum faciem?) hoc etiam tam penè infinitum tempus pro re gratissimâ optaretur & centies ac millies etiam repetitum, modo finis aliquis tandem inciperet apparere. Nam sine ullo unquam fine quempiam torquendum esse, hoc etiam ultra omnes desperationis terminos fertur. Quid enim gravius, quam semper velle, quod nunquam erit, & semper nolle, quod nunquam non erit? In æternum peccator non affequetur, quod vult, & quod non vult, nihilominus in æternum cogetur pati. Illi autem, de quâ diximus, proportioni inveniendæ & exprimendæ, variâ ratione adlaboratum est. Debet autem initio extra omnem controversiam poni, meram temporis adæquationem non requiri, ut pœna culpæ proportionetur, quippe cujus contrarium in civili etiam vitâ conspicitur. Egregiè Augustinus, libro XXI. de Civitate DEI, cap. XI. quem locum haud pigebit integrum describere: Sic autem quidam eorum, contra quos defendimus civitatem DEI, injustum putant, ut pro peccatis, quamlibet magnis, parvo scilicet tempore perpetratis, pœnâ quisque damnetur æternâ, quasi ullius unquam iustitiæ legis attendat, ut tantâ morâ temporis quisque patiat, quantâ morâ temporis, unde puni-

puniretur, admisit. Ocho poenarum genera in legibus esse scribit Tullius, damnnum, vincula, verbera, tationem, ignominiam, exilium, mortem, servitutem. Quid horum est, quod in ibreve tempus cujusque pro peccati celeritate coartetur, ut tantâ vindicetur morulâ, quantâ deprehenditur perpetratum, nisi forte talio? Id enim agit, ut hoc patiatur quisque, quod fecit. Illud est legis: oculum pro oculo, dentem pro dente. Fieri enim potest, ut tam brevi tempore quisque amittat oculum severitate vindictæ, quam tulit ipse alteri improbitate peccati. Porro autem si aliena fœmine osculum infixum rationis sit verbere vindicare, nonne, qui illud puncto temporis fecerit, incomparabili horarum spatio verberatur & suavitas voluptatis exigua diuturno dolore punitur? Quid in vinculis? Nunquid ibi tam diu quisque judicandus est esse debere, quamdiu fecit, unde meruit alligari, cum justissimè annosas poenas servus in compedibus pendat, qui verbo aut ictu celerrimè transeunte vel lacescit dominum vel plagavit? Jam verò damnnum, ignominia, exilium & servitus, cum plerumque sic insiguntur, ut nullâ veniâ relaxentur, nonne pro hujus vite modo similia poenis videntur æternis? Idèd quippe æterna esse nō possunt, quia nec ipsa vita, quæ his plectitur, porrigitur in æternum, & tamen peccata, quæ vindicantur longissimi temporis poenis, brevissimo tempore perpetrantur, nec quisquā extitit, qui censuerit, tam citò nocentium finienda esse tormenta, quam citò factū est vel homicidium vel adulterium vel sacrilegium, vel quodlibet aliud scelus, non temporis longitudine, sed iniquitatis & impietatis magnitudine metiendum. Qui verò pro aliquo grandi crimine morte mulctatur, nunquid mora, quâ occiditur, quæ perbrevis est, ejus supplicium leges æstimant & non, quod eum in sempiternum auferunt de societate viventium? Quod est autem de istâ civitate mortali homines supplicio primæ mortis, hoc est de illâ civitate immortalis homines supplicio secundæ mortis auferre. Sicut enim non efficiunt leges hujus civitatis, ut in eam quisque revocetur occisus, sic nec in illius, ut in vitam revocetur æternam secundâ morte damnatus. Quomodo ergo verum est, inquit, quod ait Christus vester: in quâ mensurâ mensi fueritis, in eâ remetietur vobis, si temporale peccatum supplicio punitur æterno? Nec attendunt, non propter æquale temporis spatium, sed propter vicissitudinem mali, id est, ut, qui mala fecerit, mala patiatur, eandem dictam fuisse mensuram: quamvis hoc in eâ re propriè possit accipi, de quâ Dominus, cum hoc diceret, loquebatur, id est, de judiciis & condemnationibus. Proinde, qui judicat & condemnat injustè, si judicatur & condemnatur justè, in eadem mensurâ recipit, quamvis non hoc, quod dedit. Judicio enim fecit, judicio patitur, quamvis fecerit

damnatione, quod iniquum est, patitur damnatione, quod iustum est. Ha-
 ctenus incomparabilis post Apostolos Ecclesiae Doctor. Igitur pro-
 portio in peccati potius foeditate & magnitudine, quam perpetra-
 tionis diuturnitate quaerenda est. Sed hic iterum, cur aut unde
 malitiam tantam habeat peccatum, operose disputatur. Non-
 nullis affirmantibus, peccata ratione objecti infinita esse, quia vi-
 delicet adversus aeternam Dei maiestatem committuntur. Quod
 si injuriam inferas homini nebuloni & infami, vix attenditur aut
 aestimatur crimen; si civi, pro ratione delicti multa imponitur;
 si viro in publico officio constituto, acerbiori poenâ coerceris; si
 parenti, corporis mutilatione luendum est scelus; si denique Regi
 aut Imperatori, vitâ privaris. Aequum igitur est, ut cum aeter-
 num DEum peccato tuo, quantum in te est, laedis, aeternum quo-
 que sustineas supplicium. Quam malitiam amplius hac verbo-
 rum severitate depingit Dionysius Carthusianus, titulum Docto-
 ris ecclastici apud suos meritis, de quatuor novissimis, Articul.
 XXXVI. Qui miratur, quod DEus naturaliter bonus & pius tam divè ac
 aeternaliter punit ac vindicat peccatum breve celeriter factum & finitum, di-
 ligenter consideret, quam summa & infinita & incomparabiliter magna &
 excellens sit dignitas & auctoritas, sapientia & iustitia, beneficentia, bonitas
 atque dignatio Dei, sicque intelletget enormitatem peccati & sciet, quod DEus
 iustissime perpetuam exercet ultionem pro culpis, imò, quod etiam citra condi-
 gnium puniat peccatores in inferno, hoc est, minus quam meruerunt. Insuper
 sicut terribilitas ac districtio divini iudicii tanto erunt majores, quo major est
 sapientia, iustitia, auctoritas, bonitas, liberalitas & misericordia DEI in vitâ
 presente: sic utique tanto intensior ac intolerabilior est poena inferni & ultio
 DEI, quo dignior, excellentior, sapientior, iustior, melior ac munificentior est
 DEus, quem offendunt iniqui. Quod & ante ipsum Augustinus vi-
 detur dixisse, cum libro XXI. de Civ. D. c. XII. Poena aeterna, in-
 quit, ideo dura & injusta sensibus videtur humanis, quia in hac infirmitate
 moribundorum sensuum deest ille sensus altissima purissimaque sapientia, quo
 sentiri possit, quantum nefas in illâ primâ pravariatione commissum sit.
 Quanto enim magis homo fruebatur Deo, tanto majore impietate dereliquit
 DEum & factus est malo dignus aeterno, qui hoc in se peremit bonum, quod esse
 posset aeternum. Alii peccati gravitatem à pertinaci peccandi vo-
 luntate derivant, quatenus peccata, licet actu finita, efficaciam tamen

men

men & virtute infinitum durant, quam quidem durationem actu ipso haberent, nisi DEus cursum eorum unâ cum vitâ hominis abrumperet. Quam in rem Thomas, loco allegato; *Justum est, inquit, secundum Gregorium, quod qui in suo aeterno peccavit contra DEum, in aeterno Dei puniatur.* Dicitur autem aliquis in suo aeterno peccasse, non solum secundum continuationem actus, in totâ hominis vitâ durantis, sed quia ex hoc ipso, quod finem in peccato constituit, voluntatem habet in aeternum peccandi. Unde dicit Gregorius 34. Mor. quod iniqui voluissent sine fine vivere, ut sine fine potuissent in iniquitatibus permanere. Locus ex Gregorio, c. XVI. quem libro IV. Dial. c. XLIV. repetiit, integer hic est: *At, inquit, sine fine puniri non debet culpa cum fine.* Justus nimirum est omnipotens DEus & quod non aeterno peccato commissum est, aeterno non debet punire tormento. Quibus citius respondemus, quod recte dicerent, si iudex justus districtusq; veniens, non corda hominum sed facta pensaret. Iniqui enim idèo tunc cû sine deliquerunt, quia cum sine vixerunt: voluissent quippe sine fine vivere, ut sine fine potuissent in iniquitatibus permanere. Nam magis appetunt peccare quam vivere: & idèo hic semper vivere cupiunt, ut nunquam desinant peccare, cum vivunt. Ad districti ergo iudicis justitiam pertinet, ut nunquam careant supplicio, quorum mens in hac vitâ nunquam voluit carere peccato; & nullus detur iniquo terminus ultionis, qui quamdiu valuit, habere noluit terminum criminis. Quod eleganti similitudine illustrat Georg. Albrecht, conc. alleg. inquit: *Es sitzen ersliche Spieler beyssammen / die eine ganze Nacht hindurch miteinander rasilen und spielen / und seind darinnen dermassen erhist, daß sie fast nimmer auffhören können; ungefehr lische ihnen das Licht auß; da hören sie auff zuspielen / aber das geschicht mit ihrem Unwillen / sie sagen / ey / daß wir doch das Licht länger hätten haben sollen / so wolten wir immerdar im Spielen fortgefahren seyn. So machens die Gottlosen auch: Sie sehen auff ihre Seele und spielen auff dem Tische des Teuffels mit den Karten der Bosheit: Unverschens wird ihnen das Licht des Lebens aufgeblasen / da hören sie auff zusündigen / aber mit ihrem grossen Unwillen. Hätte ihnen Gott das Leben länger gelassen / so hätten sie auch ewig fort gesündigtet.* Hanc duplicem tamen, quâ peccati gravitas ostenditur, rationem quidam apud Episcopium his argumentis, consideratu dignissimis, in dubium vocat. *Ha responsiones, si propius examinentur, non videntur questioni proposita in solidum satisfacere.* Nam quod ad primam atinet, siquidem il-

la ratio valet, quidam eodem planè argumento concludere mihi liceat, ipsa etiam opera bona infinita esse? Immo verò hac ratione utraque tam bona quam mala opera non tantum duratione sed etiam essentiâ infinita erunt, quia DEUS utroque modo infinitus est: cujus absurditas ex terminis apparet. Præterea si singula peccata infinita sunt, quomodo satisfiet justitiæ Dei? Etenim ponamus, aliquem commisisse furtum, homicidium & adulterium, eumque à DEO propter furtum eternâ morte punitum iri: quomodo deinde pro homicidio & adulterio ei satisfiet, cum furtum jam omnem pœnarum infinitatem ex justitiâ sibi vendicet? Absurdum verò est, majora creaturæ delicta statuere, quam creatoris in puniendone potentiam. Denique cum infinitas illa, quam actiones ab objecto accipiunt, extrinseca tantum sit denominatio, quomodo quæso hec naturali, veique ipsi insite, qualitati ex amissim adæquari potest? Neque etiam altera illa responsio nodum solvit. Nam cum actus, id ipsim, quod consentent, mutantur, suspendantur, ex voluntate habeant, ex eâ quoque de actuum constantiâ & mutabilitate judicium fieri convenit. At verò voluntas naturâ suâ semper mutabilis est, indifferens ad utrumque oppositum: quæ indifferentiâ ab ipsâ tolli non potest, nisi ipsa etiam voluntas tollatur. Neque est, quod quisquam putet, ab habitu hoc effici, ut potentia alias libera immobiliter in statu uno consistat. Etsi enim possit ille quidem potentiam ad hoc magis determinare, quam ad illud, simpliciter tamen determinare ad unum non potest, uti notum est. Quamdiu ergo opera nostra mala, qualiacumq; illa tandem sint, actu ipso in infinitum non prorogantur, tamdiu etiam incerta manet de futuro statu affirmatio. Quæ singula ita comparata esse existimat Episcopus, ut refutari nequeant, & prioris sententiæ rationes amplius confirmat ex eo, quod juxta eam peccata omnia equalia essent, neque propriè essent transgressio legis divinæ, sed essentiæ Divinæ violatio, quod absurdum est. Quin in eas redigitur angustias, ut quamquam justitiæ Divinæ consentaneum esse fateatur, pœnam quandam post hanc vitam impiis & sceleratis infligi, eandemque pœnam æternam, vi literæ Scripturæ, esse statuatur, quia tamen scelerum quantitas ac qualitas ex quantitate ac qualitate gratiæ rectè æstimeretur, vacillantis instar doceat, aut pœnam sensus in damnatis consistere in nudâ ac sensibili privatione perpetuâ æterni istius boni, quod præfractè respuerunt vitæ æternæ contemptores, conjunctâ cum æternâ istius potiundi desperatione, absque ullo alio dolore, qui ei conjunctus sit; aut certè, si scriptura videatur adjungere ex æter-

ni ignis ustione intensissimum dolorem, tum hunc nec posse nec debere aliter accipi, quam quatenus ille commensuratus est delictorum gravitati. Alium enim alio intensiorem esse necessario, quia peccata non sunt paria. Et quia denique æternus dolor non possit commensurari delictis temporariis, hoc ~~quod dicitur~~ concludit: *dolorem ex ustione ignis æternum dici posse tripliciter.* 1. Quatenus ignis ille intensissimè semper uret & ustio ista cum intensissimo dolore conjuncta erit. 2. Quatenus ignis ille uret & dolorem gignet, usque dum consumptus erit; quo sensu ignis æternus dicitur, quo conflagravit Sodoma ac Gomorrha, Jud. v. 7. & passim in prophetis ignis inextinguibilis dicitur, qui urit, quamdiu potest & ustilem aliquam materiam habet. 3. Quatenus igne illo extincto, conscientia sceleris ac flagitiorum uret delinquentes & æterna desperatio gaudii subsequetur. Quomodo autem penam hanc sensus sive dolorem hunc æternum institurus sit, ipsi relinquendum est. Sufficit enim, si dicamus, DEUM justissimum ac sapientissimum judicem neminem puniturum præter aut supra meritum. In assignando modo æternitatis fruatur suo quisque judicio. Hæc ille, qui parum abest, quin quæstoris curiositate in Origenianismum lapsus esset, saltè, quod finem supplicii infernalis secundum alteram sui partem, nempe penam sensus, attinet. Hoc certè ex Episcopio apparet, malle ipsum ob unam alteramque, quæ tamen omninò insolubilis non est, rationem, sentiendi libertatem permittere, quam expressissimæ S. Scripturæ literæ, quæ per irrefragabiles alias causas ad veritatem proprietatemque restringitur, inhærere. Possunt autem, quæ contra primam pro afferenda proportionem inter pœnas æternas & culpam finitam rationem, disputata sunt, dissipari, si observetur, peccatum non aliâ ratione à nonnullis, (nam ab aliis loquendi modus apertè rejectus est) infinitum aut malitiam peccati infinitam dictam esse, quam, in quantum offendit majestatem Divinam & impingit in justitiam infinitam, ejusque normam, scilicet legem. Quo sensu Thomas, Pr. II. Quæst. LXXXVII. Art. IV. Dicendum, inquit, quod pœna proportionatur peccato. In peccato autem duo sunt, quorum unum est aversio ab incommutabili bono, quod est infinitum: unde ex hac parte peccatum est infinitum. Aliud, quod est in peccato, est inordinata conversio ad commutabile bonum: & ex hac parte peccatum est finitum, tum quia ipsam bonum commutabile est finitum, tum etiam, quia ipsa conversio est finita; non enim possunt esse actus creaturæ

infiniti. Non igitur æqualitas æternæ poenæ & peccati in infinitate, ab utroque participatâ, aut in eo constitui debet, quod peccatû lædat Deum infinitum, in quantum infinitus aut loco aut tempore aut essentiâ est, sed quod eum lædat, qui & quantum eum, à quo læditur, creavit, creatû providenter conservavit, lapsum redemit, inque redemptione proprium filium prodegit, redemptis gratiam suam obtulit, & ut paucis dicam, eos infinitis & ineffabilibus beneficiis cumulavit. Qui plebejum injuriâ afficit, verbi gratiâ, pugno caedit, aliquot nummorum multâ luit, qui consulem, carcere, qui regem, capite. Quæ verò hujus rei causa est, nisi quod ea te vincula plebejo non obstringunt, quæ obligant regi? At verò, qui legem transgreditur, *τὸν Θεὸν ἀβιπαύλει*, *DEUM inhonorat* vel contumeliâ afficit. Rom. II.23. Tu mihi hæc cogita: cum nihil esses, DEUS te non esse tantum, sed imaginem suam esse voluit. Non potest ullis exprimi verbis, quam dignitatem, quam excellentiam, hæc vox una complectatur. Ad regias leges teneris, cum nec te fecerit rex, nec si proregiam in te contulerit dignitatem & ad fastigium te summum evexerit, hic quantuluscunque splendor vel umbræ titulum præ sole divinæ imaginis mereatur. Conservate vitamque tuam DEUS ab utero & sine ejus auxilio nec digitum movere vales, quicquid unquam possides, ex manu ejus accipis. Si amplissimis à rege & verè regis maclaris beneficiis, ea tamen nihil sunt, cum ad DEI beneficia comparantur; licet enim ea ex manu regis accipias, attamen & tu eadem à DEO, licet per regem, habes & rex ipse Deo illa debet: præterea, quæ à DEO consequeris, nullo tuo merito ex merâ gratiâ, quæ à rege, ut qualiscunque laboris & obsequii præmium sumis. Cum hunc tuum creatorem & benefactorem, in peccatum lapsus, commisso læsæ majestatis crimine, offendisses, culpam tibi omnem, misso in tui vicem proprio filio, eodemque per crudelissima supplicia mactato, condonavit. Quem cum omni posteritate in teterrimos summosque poterat detrudere cruciatus, in filium adoptavit & ad spem æternæ & præstantissimæ vitæ regenuit. Quis tibi regum, quamquam homo sit, eique humanâ tangi miseria conveniat, designatum in se violati honoris scelus unquam remitteret? Quis filiû regium & uricum imperii hæredem pro homine furcifero

hoc & nequa
 mactati, quo
 miliam live
 piam regis
 nito habet
 cipere nihil
 quam homin
 tum entem à
 lus. Deniq
 non tantum
 hortatu, im
 exemplum,
 num amant
 nebica offe
 ritura, cum
 astimand
 meris in no
 bi homines
 merum filio
 tanta nobis
 operatur
 v.29. Si q
 quantâ à re
 men majest
 tum long
 quantâ à D
 poenâ coer
 quæ inter
 tio, si cui r
 pulus, eum
 gni nomin
 peccatum
 allerio cu
 E Pontific
 continen
 tueritum quæ

fero & nequam acerbissimæ occisioni traderet? Quis regum loco
 mactati, quem summè dilexerat, filii, inimicum suum sive in fa-
 miliam sive in imperium unquam assumpsit? Insuper si in quo-
 piam rege isthæc clementia celebraretur, si quispiam filio à se ge-
 nito haud parcens hostem & indignum pro filio atque hærede re-
 ciperet, nihil faceret ab humanitate alienum, neque amplius quid,
 quam hominem, humanis casibus obnoxium, profunderet. Quan-
 tum autem à terrâ coelum distat, tantum ab homine differt Dei fi-
 lius. Denique isthæc tot beneficia ingratis etiam & refractariis
 non tantum offert DEUS, sed ad eadem accipienda amicissimè
 hortatur, immò vi quadam compellit. At verò quod mihi regis
 exemplum, naturam suam vincens & eousque hominem pessim-
 um amantis, ex ullâ historiâ extorquebis? Et si inveneris, be-
 neficia offeret, qualia hujus seculi sunt, caduca atque brevi inte-
 ritura, cum DEUS nobis obrudat æterna & nec infinitis mundis
 æstimanda. Hanc verò tam liberalem, tam beneficam & innu-
 meris in nos gratiarum imbribus depluentem majestatem, impro-
 bi homines, Dei non servitantum sed creaturæ, superbè spernunt,
meritum filii ejus pedibus conculcant, sanguinem divini testamenti, in quo
 tanta nobis gratia & legatur & obsignatur, *violant & denique*
operationem applicantis nobis hæc singula Spiritus ludibrio habent. Hebr. X.
 v. 29. Si igitur jure perpetratum in regem læsæ majestatis crimen,
 quantâ à rege irrogari unquam potest, pœnâ vindicatur, cujus ta-
 men majestas nullâ in re conferri cum Divinâ majestate potest,
 tum longè majori jure DEUS violatæ Divinæ majestatis crimen,
 quantâ à DEO irrogari unquam potest, (potest autem infinitâ:)
 pœnâ coercet. Ex quibus, licet meridianâ luce clarius appareat,
 quæ inter æternos cruciatus & temporale peccatum sit æquipara-
 tio, si cui tamen de proportione isthac ullus resideret animo scrup-
 ulus, eundem haud verentur complurimi Theologi, iique ma-
 gni nominis, ita eximere, ut dicant, continuatum in æternum
 peccatum continuatam quoque in æternum mereri pœnam. Quæ
 assertio cur falsa aut absurda cuiquam videri debeat, non video.
 E Pontificiis Jeremias Drexelius, in Nicetâ, seu triumphante in-
 continentia, lib. II. c. XI. p. 305. *Pœnas, inquit, damnati dabant in*
meritu æternas à facie Domini & à gloria virtutis ejus, II, Theß. I. 9. Juris-

consultorum scitum est: reprobata pecunia non liberat solventem. Pœnitentia pecunia est solvendis debitis apta: tamdiu durat pretium hujus monetae, quamdiu mercatus vite. hoc finito, pœnitentia omnis, rejecta, adulterina est pecunia. Apud inferos est quidem pœnitentia, sed neququam vera, quia fera nimis & plena blasphemia & furoris. Nec mirum, damnatos semper torqueri: continuè blasphemant & sic quasi semper peccant, semper ergo plectuntur. Dum viverent, corrigi noluerunt, semper peccaturi, si semper victuri; ergo jam semper puniendi, æternum cruciandi. Voluissent utique sine fine vivere, ut possent sine fine peccare. Ad judicantis ergo justitiam spectat, ut nunquam careant supplicio, qui dum viverent, nunquam volebant carere peccato. E Calvinianis Zacharias Ursinus, Heidelbergensis & Neustadianæ quondam Scholæ Professor, Tract. Theol. de Fide, p. 622. quærit: Quare peccatum æternas pœnas meretur? Et respondet: Primo, quia justitia Dei postulat, ut pœna sit æqualis culpa. Est autem omne peccatum culpa infinita, quia Dei, id est, boni infiniti offensio est. Itaque pœnam infinitam meretur. Secundo, quia non cessante peccato non potest cessare pœna. Sed sine Christi gratiâ nemo peccare desinit. Ergo nec à pœnis unquam liberari potest. E nostris D. Jo. Brentius, Comment. ad Gen. II. p. 36. Quomodo convenit, ut pro temporario & interdum momentaneo facto peccati infligatur pœna æterna? Post redditas alias causas: postremo, inquit, qui peccat & manet impenitens, etsi non semper designat actum peccati exteriorem, tamen quia non agit pœnitentiam, habet sempiternam voluntatem peccandi. Quare jure debetur ei pœna sempiterna & manet Deus justus, cum injustos homines tradit affligendos æternis cruciatibus. D. Joh. Gerhardus, Loco de Inferno, §. 60. ubi propositam à nobis quæstionem confirmat, inter alia argumenta & quarto loco ad pertinaciam voluntatis damnatæ provocat, quæ à peccato desistere non velit, & sexto loco ad defectum medii, quo à peccatis liberari possint, gratiæ nempe divinæ, quæ absente in peccatis in perpetuum ipsis sit manendum. Hominis morientis voluntas, inquit, confirmatur in eo statu, in quo moritur, sicut Diaboli à Deo apostatantis voluntas statim fuit confirmata in illo malo. Albertus in Comm. Matth. 7. Cum aliquis in causâ finalis impenitentia in peccato moritur, voluntas ejus in malo obstinatur & in æternum propter hoc insusceptibilis efficitur & ideo nunquam ab eo peccatum aliquod solvitur, & cum pœna peccatorum insequatur, consequens est, ut in æternum puniatur. Præterea in damnatis nulla erit vera &

seria poenitentia, ergo nec in illis locum habebit peccatorum venia. Gregor. Nazianz. orat. 15. quæ est in plagam grandinis: quemadmodum, qui Dei memor hic est, morte superior est: ita his, qui à vitâ exceſſerunt, non est in inferno confesſio, nec morum correctio. Hic enim DEus vitam & adionem, illic rerum gestarum censuram concludit. Neque obest, quod damnati secundum Lombardum, §. XIII. allegatum, haud videantur eo in loco esse, ubi mereri queant, cum nullus mereatur, nisi in hac vitâ. Nam falsissimum hoc est. Gratia janua cum hac vitâ clauditur, non justitiæ: Illa enim libera est, nec ulli quidlibet debet; hæc necessaria & essentialis. Sicut igitur naturam suam nullo in loco statuve negare DEus potest: ita nec, impunitum dimittendo quodlibet peccatum, justitiam suam. Id quod contra Socinianos ab Ecclesiæ nostræ Doctõribus uberimè probatum est.

LX. Superest vicissimum & ultimum argumentum ab Ecclesiæ consensu depromptum. Vides enim veteres pariter atque recentiores Christianorum Doctores, vel sententiam hanc expressis verbis amplecti, vel eas ponere ubique hypotheses, ex quibus suâ sponte consequitur, vel certè actualia tantum peccata in damnatis inficiari, adscribere tamen iis habitualia, vel denique, si utrumque negent, ea tamen opera easque actiones civibus infernalibus attribuere, quæ à lege Divinâ, prout illa sive naturæ implantata est, sive in Decalogo repetita, deviant & hodiè saltem pro peccatis propriè dictis rectè reputantur. Impatientiam vitium esse, cui necessariò innexi sint damnati, in præcedentibus ostendimus. At eandem seminarium fontemque vocat omnium peccatorum Tertullianus, lib. de Patient. c. V. *Ut compendio dictum sit, omne peccatum impatientiæ adscribendum. Malum impatientia est boni. Nemo impudicus non impatiens pudicitia, & improbus probitatis, & impius pietatis, & inquietus quietis. Ut malus unusquisque fiat, bonus perseverare non poterit.* C. Cyprianus Martyr, Serm. III. de Bono Patient. p. 203. *Non aliud magis in justos discernit & justos, quam quod in adversis per impatientiam queritur & blasphemat injustus, patientiâ justus probatur, sicut scriptum est: in dolore sustine & in humilitate tuâ patientiam habe, quoniam in igne probatur aurum atque argentum.* S. Basilii, Conc. Exhort. ad S. Baptisma, s. f. peccata in inferno deponi non posse, ait. *O quam te ipsum dilaniabis! O quantum ingemisces, frustra poenitentiam ob ma-*